

Lausunto alueellisen jätehuoltolautakunnan talousarvioesityksestä vuodelle 2026

Yhdyskuntalautakunta 12.08.2025 § 115
550/11.00.00/2025

Valmistelija Elina Laukkanen

Asia

Alueellinen jätehuoltolautakunta valmistelee talousarvioesitystä vuodelle 2026. Jätehuollon viranomaistehtäviä koskevan sopimuksen mukaan talousarvion valmistelun yhteydessä kunnille on varattava tilaisuus esityksen tekemiseen toiminnan tavoitteista, suunnitelluista toimenpiteistä ja rahoituksesta. Sopimuksen mukaan talousarvio on laadittava siten, että edellytykset yhteistoiminnan tehtävien hoitamiseen turvataan.

Toimialueen kunnille varataan mahdollisuus antaa lausuntonsa vuoden 2026 talousarvioesityksestä. Lausuntoa on pyydetty 15.8.2025 mennessä, mistä johtuen asiaa koskeva pykälä tarkistetaan kokouksessa.

Alueellisen jätehuoltolautakunnan talousarvioesitys vuodelle 2026

Alueellinen jätehuoltolautakunta toimii jätelain (646/2011) 23 §:n mukaisena kuntien yhteisenä jätehuoltoviranomaisena. Yhteistoiminta-alueeseen kuuluu 17 Pirkanmaan kuntaa mukaan lukien Lempäälä. Tampereen kaupunki toimii jätehuollon yhteistoiminta-alueen isäntäkuntana.

Jätehuoltoviranomaisen tehtävät määritellään jätelaissa. Jätehuoltoviranomainen päättää jätehuollon järjestämisen yleisistä periaatteista kuten esimerkiksi jätetaksasta, jätteenkuljetusjärjestelmästä ja jätehuoltomääräyksistä. Lisäksi jätehuoltoviranomainen käsittelee anomukset jätehuoltomääräyksistä poikkeamiseksi ja jätemaksun määrittämiseksi taksasta poiketen sekä käsittelee jätehuoltomääräysten mukaisia ilmoitusasioita. Jätehuoltoviranomainen myös seuraa aktiivisesti jätelainsäädännön ja kunnallisten jätehuoltomääräysten toteutumista toimialueellaan.

Jätehuoltoviranomaisen toiminnalla luodaan edellytykset ympäristöä mahdollisimman vähän kuormittavalle ja asiakkaita monipuolisesti palvelevalle jätehuoltojärjestelmälle. Toiminnalla turvataan lisäksi tehokas ja yhdenmukainen viranomaispäätöksenteko yhteistoiminta-alueella. Jätehuoltoviranomainen huolehtii, että yhteistoiminta-alueen kuntien, ympäristönsuojeluviranomaisten, Pirkanmaan Jätehuolto Oy:n ja muiden sidosryhmien kanssa tehdään riittävästi yhteistyötä jätehuollon alueelliseksi kehittämiseksi.

Toimintaympäristön muutokset

Vuoden 2026 aikana jätelainsäädännössä on tapahtumassa muutoksia, jotka vaikuttavat kunnalliseen jätehuoltoon. Vuodesta 2026 alkaen kunta ei enää vastaa kaikesta asumisessa syntyvän jätteen jätehuollosta, vaan kunnan jätehuollon järjestämisvastuu rajataan pääasiassa kotitalouksissa ja vapaa-ajan asumisessa syntyvään jätteeseen. Kunta ei enää jatkossa vastaa sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluja tarjoavien asumisyksiköiden ja laitosasumisen yhteydessä syntyvän yhdyskuntajätteen jätehuollosta. Muutos astuu voimaan vuoden 2026 alussa, mutta yksittäiset SOTE-toimipaikat ovat voineet irtisanoa sopimuksensa päättymään 2.7.2025 alkaen. Lisäksi hyvinvointialueiden on viimeistään vuoden 2026 alusta järjestettävä niiden kiinteistöjen jätehuolto, joiden toiminnot ovat siirtyneet sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa kunnilta hyvinvointialueille.

Muutokset aiheuttavat mm. päivitystarpeita voimassa oleviin jätehuoltomääräyksiin.

Ennakkotietojen mukaan vuoden 2025 aikana on etenemässä myös ns. jätelaki 2-hanke. Tässä yhteydessä on tarkoitus tarkentaa mm. kunnan toissijaisen vastuun menettelyjä koskevaa sääntelyä. Lisäksi jätelain muutokset jatkuvat edelleen vuonna 2026. Tuolloin jätelakia on tarkoitus muuttaa aiempaa vahvemmin kohti kiertotalouslakia. Lisäksi EU:n jätelainsäädännön sitovien kierrätystavoitteiden saavuttaminen edellyttää Suomessa lisätoimia jätteen uudelleenkäytön ja kierrätyksen lisäämiseksi. Nämä lisätoimet on tarkoitustuoda tässä yhteydessä lainsäädäntöön. Hallituksen esitykset on tarkoitus antaa vuosien 2025 ja 2026 aikana, mutta näiden tarkemmista sisällöistä ei ole vielä tietoa.

Toimintaympäristön epävarmuutta lisää valmistelussa oleva hankintalain muutos, jolla toteutuessaan voi olla merkittäviä vaikutuksia kunnalliseen jätehuoltoon. Lausunnoilla olleen työryhmämietinnön mukaan kunnallisille sidosyksiköille oltaisiin asettamassa kategorinen 10 prosentin vähimmäisomistusvaatimus. Tämä vaatimus koskee myös kunnallisia jäteyhtiöitä. Toteutuessaan hankintalain muutos vaatii omistusjärjestelyjä myös Pirkanmaan Jätehuollossa, koska tällä hetkellä ainoastaan Tampereen kaupunki täyttää vähimmäisomistussuudelle asetetun vaatimuksen. Muutoksella olisi vaikutuksia myös jätehuoltoviranomaisen toimintoihin, koska yhteinen viranomaistoiminta on järjestettävä samalla alueella kuin jäteyhtiö toimii.

Lisäksi toimintaa ohjaavat strategiset asiakirjat, kuten kuntien yhteinen jätestrategia, uudistuu vuoden 2025 aikana, millä on vaikutuksia vuoden 2026 toimintaan.

Vuoden 2026 toiminnalliset tavoitteet

Toiminnan mittarit ja niiden tavoitetasot ovat samoja kuin vuonna 2025. Toiminnan osalta tehdään seurantaa sitä, että kiinteistöt ovat kattavasti ja asianmukaisesti järjestetyn jätehuollon piirissä. Vuoden 2026 aikana seurannassa keskitytään erityisesti vakituisten asuinkiinteistöjen lietesäiliöiden tyhjennysten asianmukaisuuteen. Laajemmalla lietesäiliöiden tyhjennysten seurannalla pyritään varmistamaan, ettei kiinteistöjen puutteellisesta lietejätehuollosta aiheudu ympäristö- ja terveyshaittoja. Seurantatyötä jatketaan vuoden 2026 aikana myös muissa jätehuoltomääräysten noudattamista koskevissa asioissa, kuten biojätteen kompostoinnin asianmukaisuuden varmistamisessa. Tarkastuksilla pyritään varmistamaan, että kompostointi tehdään asianmukaisesti aiheuttamatta ympäristö- ja haittaeläinongelmia. Lisäksi toimintavuoden aikana on tarkoitus tehostaa yhteistyötä kunnan ympäristönsuojelu- ja terveydensuojeluviranomaisen sekä jätehuoltoviranomaisen välillä, jotta tarkastustoiminnasta saataisiin synergiaetuja kaikille toimijoille. Toimintavuoden aikana on myös valmistauduttava kompostointi-ilmoitusten aiheuttamaan työtaakkaan. Vuonna 2022 tehtyjen ilmoitusten voimassaolo päättyy vuoden 2026 lopulla, koska jätelain mukaan ilmoitukset on uusittava viiden vuoden välein. Toimintavuoden aikana on luotava hallinnollisesti mahdollisimman kevyt prosessi näiden ilmoitusten päivittämiseen.

Vuoden 2024 lopussa hyväksyttiin ensimmäistä kertaa toimialueelle jätehuollon palvelutaso. Jätehuollon palvelutasossa on kysymys siitä, millaisia palveluita kuntalaisille ja kiinteistöille tarjotaan, miten turvataan riittävä palvelutaso ja keräyspaikkojen kohtuullinen saavutettavuus sekä varmistetaan jätemaksujen kohtuullisuus lainsäädännön asettamat velvoitteet ja tavoitteet huomioon ottaen. Palvelutason toimeenpanoa

jatketaan vuoden 2026 aikana. Kiinteistökohtaisia jätteenkuljetusalueita laajennetaan Kangasalla ja Ylöjärvellä. Lisäksi vuoden 2026 aikana on tarkoitus edistää palvelutasoon kirjattua lupausta siitä, että valvovat viranomaiset luovat yhteiset käytänteet jätehuollon valvontaan. Jätehuoltoviranomainen toimii työssä fasilitoijana.

Vuoden 2025 aikana oli tarkoitus käynnistää laajempi jätetaksan kehitystyö, jossa tarkoituksena oli tarkastella jätetaksan rakennetta ja hinnoittelua, jotta ne vastaavat aiempaa paremmin palvelutason sekä alueellisen yhteistyön asettamiin vaatimuksiin, huomioi sekajätteen vähentymisen vaikutukset perusmaksuun sekä ohjaa entistä vahvemmin etusijajärjestyksen mukaiseen jätehuoltoon myös pakkausjätteiden lajittelussa. Erilaisten hinnoitteluvaihtoehtojen käyttöönotosta oli tarkoitus päättää vuoden 2026 jätetaksoista päätettäessä. Tavoite ei kuitenkaan toteudu suunnitellusti, koska alueellisten putkikeräysjärjestelmien jätetaksan valmistelu on vienyt sekä jätehuoltoviranomaisessa että Pirkanmaan Jätehuolto Oy:ssä niin paljon resursseja. Tämän takia muita jätetaksoja koskeva kehitystyö on tarkoituksenmukaista siirtää kokonaisuudessaan vuoden 2026 toiminnalliseksi tavoitteeksi.

Palvelukokonaisuuden talous

Jätehuoltoviranomaisen vuoden 2026 talousarvioksi esitetään 599 000 €. Kuluvan vuoden talousarvio on 590 000 €, joten nousupainetta on 9 000 €. Kustannusten nousu johtuu pääasiassa vuokratilakustannusten noususta. Toimitilojen siirtyminen uuteen kaupungintaloon vuoden 2026 aikana nostaa vuokratilakuluja. Lisäksi henkilöstökuluissa on huomioitu kunta-alan sopimusneuvottelujen yleiskorotukset palkkakustannuksiin. Talousarvion laadinnassa on pyritty löytämään säästökohteita palvelujen ostoista noin 10 000 eurolla. Vuodelle 2026 yksikköön ei esitetä palkattavaksi kesätyöntekijää.

Jätehuoltoviranomaisen talousarvioesitykseen liittyy vielä epävarmuuksia, koska Tampereen kaupungin kehysneuvottelut ovat vasta käynnistymässä. Tämän lisäksi joidenkin sisäisten laskutuserien suuruus on vielä epäselvä. Tampereen kaupungilla on myös käynnissä talouden tasapainottamisohjelma, jonka kohdentuminen jätehuollon alueellisiin viranomaispalveluihin on vielä epäselvä. Nämä tiedot varmistuvat kesän ja alkusyksyn aikana. Edellä mainitun takia talousarvioesitystä varaudutaan päivittämään ennen talousarvion hyväksymistä jätehuoltolautakunnassa syyskuussa.

Alueellisen jätehuoltolautakunnan kustannukset katetaan kokonaisuudessaan jätemaksuilla. Jätehuoltoviranomaisen talousarvioesityksellä ei ole siten vaikutusta yhteistoiminnassa mukana olevien kuntien talouteen. Yhteistoimintasopimuksen mukaan Tampereen kaupunki laskuttaa lautakunnan toiminnasta aiheutuneet kustannukset Pirkanmaan Jätehuolto Oy:ltä viimeistään kalenterivuoden loppuun mennessä.

Liite: Alueellisen jätehuoltolautakunnan talousarvio vuodelle 2026

Toimivalta: Lempäälän kunnan hallintosäännön 5 luvun 2 §:n ja 5 §:n mukaan ydyskuntalautakunta on toimivaltainen päättämään asiasta.

Lisätietoja ympäristöpäällikkö, p. 040 133 7257,
elina.laukkanen@lempaala.fi.

Päätösehdotus	Yhdyskuntalautakunta päättää todeta lausuntonaan, ettei sillä ole huomautettavaa alueellisen jätehuoltolautakunnan vuoden 2026 talousarvioesityksestä.
Päätös	Yhdyskuntalautakunta hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti. Merkittiin pöytäkirjaan, että kehittämisarkkitehti Maija Villanen poistui kokouksesta klo 18.49 tämän pykälän käsittelyn aikana.
Tiedoksi	kirjaamo@tampere.fi